

ŻYCIE TO DZIAŁAĆ – WIECZÓR CZWARTKOWY Z ADAMEM WRZOSKIEM (1875-1965)

Wieczór czwartkowy z Adamem Wrzoskiem (1875-1965), który odbył się 9 października 2025 r., to druga odsłona biograficzno-artystycznych spotkań w Pałacu Działyńskich zorientowanych wokół wybitnych postaci polskiego świata medycznego. Zorganizowany rok wcześniej *Wieczór czwartkowy z Heliodorem Święcickim (1854-1923)* spotkał się z dużym zainteresowaniem – udział w tym wydarzeniu wzięło ok. 200 osób, a wystawa towarzysząca wciąż jest pokazywana w całym kraju. W efekcie z różnych stron podniosły się głosy z prośbą o kontynuację tej inicjatywy, na co z dużą satysfakcją odpowiedzieliśmy pozytywnie. Wydarzenie koordynowała Biblioteka Kórnicka, ponownie w znakomitym gronie: Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wielkopolskiej Izby Lekarskiej. Trzon zespołu organizatorskiego stanowiły: prof. Anita Magowska (UMP), lek. dent. Katarzyna Bartz-Dylewicz (WIL), prof. Magdalena Biniaś-Szkopek (PAN BK) oraz dr Małgorzata Cieliczko (PAN BK). Współpracowali z nami: Archiwum PAN Oddział w Poznaniu oraz Stowarzyszenie *Bono Serviamus*.

W roku 2025 obchodziliśmy 150. rocznicę urodzin oraz 60. rocznicę śmierci prof. Adama Wrzoska, dlatego trudno wyobrazić sobie lepszy moment na przypomnienie tej wybitnej, a niestety słabo znanej postaci, której polska medycyna oraz nasz region bardzo wiele zawdzięczają. Ten lekarz patolog, antropolog oraz historyk medycyny był organizatorem i pierwszym dziekanem Wydziału Lekarskiego nowo utworzonego Uniwersytetu Poznańskiego; kierował ponadto tamtejszą Katedrą

Historii i Filozofii Medycyny, a utworzony z jego inicjatywy Zakład Antropologii miał charakter pionierski w skali kraju. Zanim jednak trafił – na prośbę prof. Heliadora Świącickiego – do Poznania, pracował wcześniej na uniwersytetach Jagiellońskim i Warszawskim, a współpracował z Wileńskim. Po I wojnie światowej, w odrodzonej Polsce, był szefem, w randze podpułkownika, sekcji naukowej departamentu sanitarnego Ministerstwa Spraw Wojskowych oraz dyrektorem departamentu nauki i szkół akademickich Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie. Podczas II wojny został organizatorem i dziekanem Wydziału Lekarskiego tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich w Warszawie. W latach powojennych Wrzosek doktoryzował kilkudziesięciu lekarzy, istotnie przyczyniając się do wypełnienia luki powstałej w gronie nauczającym różnych uczelni wskutek tragicznych wydarzeń lat 1939-1945.

Zapamiętany został jako człowiek szalenie pracowity – dni wypełniały mu obowiązki badawcze, dydaktyczne i działalność w organizacjach naukowych oraz charytatywnych. Tam gdzie podejmował aktywność, wiele wnosił, budząc powszechną wdzięczność, okazywaną m.in. poprzez przyznawanie członkostw honorowych i odznaczeń. Był redaktorem i autorem haseł *Polskiego słownika biograficznego*, członkiem Komisji Antropologicznej Komitetu Nauk Ścisłych i Stosowanych przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Komitetu Antropologicznego PAN. Posiadał członkostwo honorowe m.in.: Wileńskiego Towarzystwa Lekarskiego, Akademii Nauk Lekarskich, Akademii Umiejętności, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiego Towarzystwa Antropologicznego czy Polskiego Towarzystwa Miłośników Historii Medycyny. Pracował jako kurator Fundacji im. Heliadora Świącickiego „Nauka i Praca”. Z licznych otrzymanych odznaczeń i medali najbardziej cenił francuski order *Officier d'Académie* i Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1923), a także przyznane w dwudziestoleciu międzywojennym medale (brązowy i srebrny) za długoletnią służbę państwu. Trzy uczelnie: Uniwersytet Wileński (1929), Akademia Medyczna w Poznaniu (1961) i Uniwersytet Jagielloński (1964) nadały mu tytuł doktora honoris causa.

Piśmienny dorobek naukowy Adama Wrzoska składa się z 470 różnotematycznych publikacji. W grupie prac historyczno-medycznych najcenniejsze były monografie zasłużonych lekarzy polskich i reedycja z 1905 r. *Teorii jestestw organicznych* Jędrzeja Śniadeckiego (wyd. oryg. t. 1: 1804, t. 2: 1811). Założył i przez lata redagował czasopisma naukowe „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” oraz „Przegląd Antropologiczny”. Zmarł w Poznaniu w 1965 r.

Najważniejszym elementem *Wieczoru* było zaprezentowanie przez Aleksandra Machalicę, znakomitego aktora teatralnego i filmowego, fragmentów tekstów Adama Wrzoska, co – wraz z komentarzami objaśniającymi kontekst w wykonaniu lekarki Magdaleny M. Roszak – pozwoliło na prawdziwe zbliżenie się do postaci tego lekarza i zrozumienie, kim był oraz w jaki sposób myślał. Towarzyszył temu akompaniament muzyczny – przy fortepianie zasiadł utalentowany, młody pianista Filip Kauch. Finałowym punktem spotkania był wernisaż wystawy „*Życie to działać*”. *Dziewięć portretów profesora Adama Wrzoska* autorstwa prof. Anity Magowskiej (UMP), w redakcji dr Małgorzaty Cieliczko (PAN BK) i graficznym opracowaniu Agnieszki Juraszczyk (Fundacja Tres). Praca ta spotkała się z dużym zainteresowaniem i trafiła m.in. do Krakowa czy Warszawy, a w nieco zmienionej odsłonie znalazła swoje stałe miejsce w budynku Collegium im. Adama Wrzoska Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu przy ul. Rokietnickiej 7.

Wydarzenie objęte było honorowymi patronatami: Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka, Rektora Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu prof. Zbigniewa Krasińskiego, Rektorki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. Bogumiły Kaniewskiej oraz Prezesa Wielkopolskiej Izby Lekarskiej dr n. med. Krzysztofa Kordela.

Małgorzata Cieliczko